

JUHLAJULKAISU

MATTI YLÖSTALO

1917 · 4/2 · 1987

SUOMALAINEN LAKIMIESYHDISTYS

VAMMALA 1987. VAMMALAN KIRJAPAINO OY

ISSN 0356-7222

ISBN 951-855-087-5

ISBN 978-951-855-870-8 (PDF)

Curt Olsson

Professori lakitieteen tohtori Matti Ylöstalo 70 vuotta 4.2.1987

Kun Matti Viljo Ylöstalo täyttää seitsemänkymmentä vuotta, on aiheellista esittää hänelle kiitokset siitä mittavasta työstä, jonka hän pitkän uransa aikana on suorittanut maamme oikeuden ja oikeusjärjestyksen sekä lakimieskunnan hyväksi. Eräs tapa kiittää ja osoittaa sitä suurta arvonantoa, jota Matti Ylöstalo nauttii, on hänelle omistetun juh-lakirjan julkaiseminen. Minun osalleni on tässä yhteydessä tullut hänen muotokuvansa tekeminen verbaalisia välineitä käyttäen. Tämä tehtävä on sekä helppo että vaikea, kun kuvattavana on rikas persoonallisuus ja monipuolinen henkilö, jonka elämänura ulottuu laajalle yhteiskunnan eri aloille.

Matti Ylöstalo on syntynyt Tampereella, mutta hän siirtyi jo nuorena Helsinkiin. Helsingissä hän onkin suorittanut työnsä pääosan; hän on täällä käynyt koulua ja opiskellut, tehnyt tieteellistä ja akateemista työtä sekä toiminut asianajajaliiton ja lukuisten muiden yhteisöjen tukijana ja neuvonantajana.

Ylöstalo on ensi sijassa tiedemies. Hän on julkaissut monta huomattavaa teosta, etupäässä siviilioikeuden alalta. Ensimmäiset laajemmat teokset koskivat testamenttioikeutta, nimittäin väitöskirja Testamentinmoitteesta, joka ilmestyy 1953, sekä siihen liittyvä 1954 ilmestynyt Testamentin tulkinnasta. Teokset riittivät silloistenkin ankarien vaatimusten mukaan osoittamaan kelpoisuuden siviilioikeuden apulaisprofessorin virkaan, johon Ylöstalo nimitettiin 1955.

Tieteellinen työ ja julkaisutoiminta jatkui tiiviinä. Vuonna 1956 Ylöstalo julkaisi Tutkimuksia vekselloikeuden alalta ja sitä seuraavana vuonna Takauksesta. Samoihin aikoihin hän kirjoitti joukon merkittäviä kirjoituksia eri aikakausikirjoihin ja juhlaulkaisuihin sekä toimitti yhdessä professori T. M. Kivimäen kanssa tämän aikaisemmin julkaiseman siviilioikeuden oppikirjan huomattavasti laajennetun uuden painoksen.

Kirjallisesta tuotannostaan Ylöstalo sai paljon kiitosta osakseen, eikä ollut epäilyksiä hänen tieteellisistä ansioistaan, kun hän haki si-

viillioikeuden professorinvirkaa Kivimäen jälkeen. Tähän virkaan Ylöstalo nimitettiin 1959. Tyypillistä Ylöstalon tieteelliselle työlle on realistinen, käytännön oikeuselämää arvostava ote. Siksi siitä on myös ollut poikkeuksellisen suurta hyötyä ei vain akateemiselle sektorille vaan myös tuomareille, asianajajille ja muille käytännön juristeille. Kirja-arvostelussaan Defensor Legiksessä vuonna 1953 lausui Ilmari Melander yliopistollisesta väitöskirjasta, että se »on siinä kohden harvinaisen, että sillä on huomattava käytännöllinen merkitys. Voidaanpa väittää sen olevan jokaiselle toimivalle asianajajalle välttämätön.» Oikeuskäytännön on Ylöstalo aina riittävällä tarkkuudella ottanut huomioon.

Realistinen ja sanoisinko nöyrä suhtautuminen juridiikkaan näkyy Ylöstalon tuotannossa myös siinä, ettei hän ole ollut kiinnostunut selaisesta teoretisoinnista, joka ei ole välttämätöntä niiden tulosten saavuttamiseksi, joihin hän on kirjoittajana pyrkinyt. Hänen kirjoistaan ja kirjoituksistaan puuttuvat näin ollen tyystin sellaiset kysymyksenasettelut kuin »mikä oikeus on», kysymys, joka muuten melkein pä rutiininomaisesti on esitetty ja johon yhtä rutiininomaisesti on vastattu monessa suomalaisessa väitöskirjassa. Tämä ei kuitenkaan merkitse sitä, etteikö Ylöstalo soveltaisi selvää ja harkittua tieteellistä metodologia, mutta hän ei ole katsonut aiheelliseksi kertoa siitä lukijalle, joka voi sen itse ilman reseptiäkin havaita. Ylöstalon metodiin kuuluu mm. huomattavan laaja oikeusvertailu, jota edistää hänen laaja kielitaitonsa.

Ylöstalon tieteelliseen metodiin on varmasti ensisijaisesti vaikuttanut hänen oma itsenäinen ja käytännön elämää ymmärtävä persoonallisuutensa. Mutta siihen on kaiketi myös osaltaan vaikuttanut se, että hän aloitti värsinaisen työelämänsä tuomarina. Hän toimi Helsingin raastuvanoikeudessa notaarina ja oikeusneuvosmiehenä yli kuuden vuoden ajan 1949—1956 hoitaen 1949 myös esittelijän tehtäviä Korkeimmassa oikeudessa. Nämä vuodet olivat ilmeisesti omiaan ohjaamaan hänen kiinnostustaan käytännön kannalta tärkeisiin tutkimusaiheisiin ja hän pystyi saamansa kokemuksen avulla valitsemaan sopivia tutkimusaiheita toisella tavalla kuin puhdas teoreetikko. Selvää on myös, että Ylöstalolla on ollut etulyöntiasema verrattuna moneen muuhun tutkijaan oikeustapausmateriaalin käsittelyssä, sekä oikeustapausten arvostamisessa että niiden kritisoinnissa.

Tieteellisestä työstään Ylöstaloa on eri tavoin palkittu. Niinpä hänet on valittu sekä Suomalaisen Tiedeakatemian että Suomen Tiedeseuran jäseneksi — mikä lakimiesten kohdalla on harvinaista — ja hän on myös Suomen Lainopillisen Yhdistyksen kunniajäsen.

Ylöstalo kuuluu niihin juristeihin, jotka ymmärtävät antaa täyden arvion pohjoismaisille vaikutteille. Tämä ilmenee selvästi hänen kirjalli-

sesta tuotannostaan ja hän onkin korkealle arvostettu koko Pohjolas-
sa. Eräänä merkittävänä osoituksena tästä on Upsalan yliopiston hä-
nelle 1984 myöntämä kunniatohtorin arvo. Ylöstalo on osallistunut yh-
teispuhjoismaiseen lainsäädäntötyöhön ja hän on kolmenkymmenen
vuoden ajan hyvin aktiivisesti ottanut osaa Pohjoismaisiin lakimiesko-
kouksiin sekä niiden Suomen paikallisjohtokunnan työhön.

Tieteelliseen työhön liittyvät myös Ylöstalon antamat monet kor-
keatasoiset oikeustieteelliset lausunnot, jotka hän on kirjoittanut
asianajajaliiton edustajana tai yksityishenkilönä oikeusjutuissa ja muis-
sa yhteyksissä.

Varsinaisten tieteellisten teosten ja kirjoitusten ohella Ylöstalo on
vuosittain, etupäässä Defensor Legiksessä, julkaissut suuren määrän
pienempiä kirjoituksia. Ne osoittavat miten pitkälle sekä asiallisesti että
maantieteellisesti hänen intressikenttensä ulottuu. Ja ne ovat myös
osoituksia Ylöstalon nautittavasta kielellisestä esitystaidosta.

Akateemisessa elämässä Ylöstalo ei ole menestynyt vain tiedemie-
henä vaan myös opettajana ja hallintomiehenä. Lukuisat siviilioikeu-
den ja kauppaoikeuden väitöskirjat ovat ilmestyneet Ylöstalon profes-
sorikautena ja useissa tapauksissa on Ylöstalo ollut kannustava ja aut-
tava voima. Tämän ovat hänen entiset oppilaansa niin vakuuttavasti to-
distaneet, että sen voi tuoda esille sellainenkin henkilö, jolla ei ole ol-
lut tilaisuutta työskennellä yliopistossa Ylöstalon kanssa. Sama pätee
myös Ylöstalon toimintaan yliopistomiehenä, mm. oikeustieteellisen
tiedekunnan dekaanina 1967—1972.

Jo ennen kuin Ylöstalo oli nimitetty professoriksi, hänet 1957 kut-
suttiin Suomen asianajajaliiton sihteeriksi. Tätä vaativaa tehtävää Ylös-
talo hoiti lähes kolmekymmentä vuotta eroten siitä vasta viime kesä-
kuussa. Hän oli aktiivisesti myötävaikuttamassa nykyisen asianajaja-
lainsäädännön syntyyn. Asianajajaliiton toiminta on muutenkin hänen
aikanaan varsin merkittävällä tavalla laajentunut ja kehittynyt. Ulkopuo-
linenkin on tietoinen hänen ansioistaan tässä suhteessa; viitattakoon
vain niihin kiitoksiin, jotka asianajajaliiton taholta esitettiin Defensor
Legiksessä hänen täyttäessään 50 ja 60 vuotta. Defensor Legiksen toi-
mittaminen kuuluu muuten asianajajaliiton sihteerin tehtäviin, ja myös
tätä tehtävää on Ylöstalo hoitanut taidolla ja tarmolla. Merkittävä on
myös Ylöstalon luoma Asianajajan käsikirja, joka on alansa keskeinen
oppikirja. Ylöstalo on nykyään asianajajaliiton kunniajäsen.

On luonnollista, että Ylöstalo on joutunut suuressa määrin osallis-
tumaan myös välimiestoimintaan. Siihenkin hänellä on erinomaiset hen-
kilökohtaiset edellytykset; lukeneisuus ja juristille harvinaisen laaja kie-
lilitaito, vankka ja terve harkintakyky sekä tuomarinkokemusta ja koke-

musta muiltakin käytännön elämäniloilta. Ylöstalo on jo pitkään ollut maamme johtava välimies.

On myös luonnollista, että Ylöstalo on vedetty mukaan liike-elämään, jossa hänellä on ollut ja on monta huomattavaa tehtävää. Niiden tarkempi selostaminen ansaitsisi oman lukunsa, mutta se on pakko tässä yhteydessä jättää kirjoittamatta. Samoin on pakko vain lyhyesti todeta Matti Ylöstalon laajat taiteelliset ja musikaaliset intressit sekä se merkittävä työpanos, jonka hän on antanut taiteen ja musiikin järjestöille.

Ne saavutukset, joihin Ylöstalo on yltänyt, ovat syntyneet lempeydellä ja ystävällisyydellä mutta myös selvällä määrätietoisuudella ja tarmolla. Leijonankynsi on näkynyt vaikka hän ei ole yleensä sitä itse halunnutkaan. Henkilökohtainen vaatimattomuus on Ylöstalolle tyypillistä ja myös tämä on varmaan ollut omiaan myötävaikuttamaan hänen menestykseensä. On pelättävissä, että Matti vaivautuu siit kiitoksesta, joka edellä on esitetty. Se täytyy kuitenkin sietää, kun se vastaa totuutta.

Matti Ylöstalolle esittävät hänen monet ystävänsä ja työtoverinsa lämpimät onnentoivotukset.